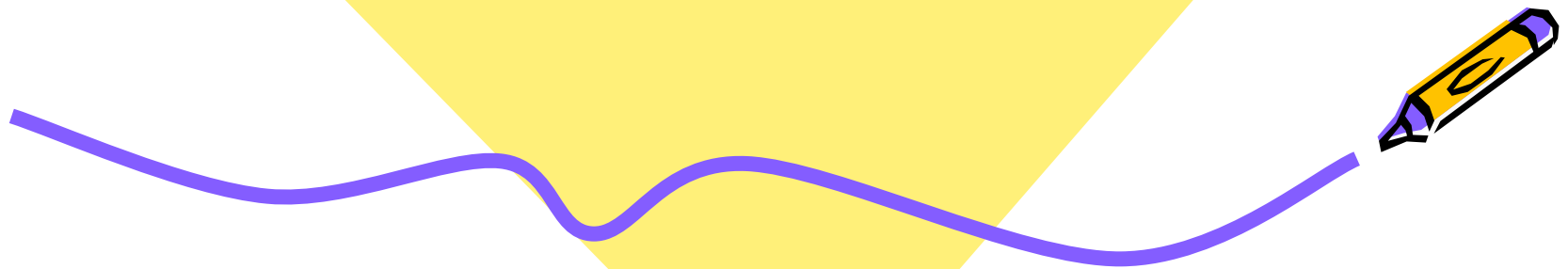

Εκπαίδευση παιδιών με σύνδρομο Down: ιδιαιτερότητες, ανάγκες & προοπτικές

Κουλούσια Γεωργία,
Νηπιαγωγός - ειδική παιδαγωγός

Σύνδρομο Down:

ένα ιδιαίτερο αναπτυξιακό προφίλ

- Το συγκεκριμένο σύνδρομο αποτελεί (όπως όλα τα σύνδρομα που οφείλονται σε χρωμοσωμικές ανωμαλίες) μία ιδιαίτερη υπο-ομάδα στο γενικότερο πληθυσμό των ατόμων με νοητική καθυστέρηση, διότι πέρα των άλλων ιδιαιτεροτήτων (σωματικών, ιατρικών) τα άτομα αυτά εμφανίζουν και ένα ιδιαίτερο αναπτυξιακό προφίλ, ιδιαίτερα στο γλωσσικό και γνωστικό τομέα.
- Οι συγκεκριμένες ιδιαιτερότητες αποδίδονται στην οργανικότητα (τρισωμία 21), η οποία επηρεάζει και καθορίζει τη νευροφυσιολογία του εγκεφάλου αυτών των ατόμων (Rondal, 1999, Nadel, 1996, Wisniewsky et al. 1996). Έχει υποστηριχθεί η άποψη ότι ένας συγκεκριμένος γονότυπος μπορεί να οδηγεί σε ένα συγκεκριμένο γνωστικό - συμπεριφορικό φαινότυπο.

...αλλαγή στάσεων... ...αλλαγή γνώσεων...

- Τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε μία σημαντική μεταστροφή που αφορά την ποιότητα ζωής αυτών των ατόμων καθώς και στις προσδοκίες που έχουμε από αυτά τα άτομα.
- Αιτίες αυτής της αλλαγής υπήρξαν η βελτίωση των συνθηκών και των παρεχόμενων υπηρεσιών στον τομέα της υγείας, της εκπαίδευσης, της εργασίας καθώς και την ανάπτυξη του κοινωνικού κινήματος για τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδιαίτερα για τα άτομα με αναπηρίες (Rietveld, 2005).
- Επίσης μία σημαντική παράμετρος που συνετέλεσε σε αυτό, υπήρξε η αλλαγή θεώρησης της αναπηρίας, και κυρίως η απομάκρυνση από το μοντέλο του εντοπισμού των αδυναμιών και του ελλείμματος των ατόμων με αναπηρία. Η στροφή στο κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας (Oliver, 1996) συντέλεσε ουσιαστικά στην αλλαγή της θεματολογίας της έρευνας που αφορούσε πληθυσμούς με αναπηρίες επιτρέποντας μας να έχουμε μία σαφέστερη εικόνα των δυνατοτήτων αυτών των ατόμων.

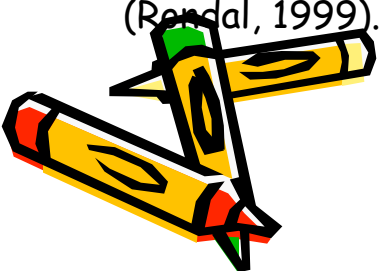
Ιδιαιτερότητες στην ανάπτυξη, ιδιαιτερότητες στο σχεδιασμό της αντιμετώπισης

- Η γνώση των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν οι διαφορετικές ομάδες με αναπηρίες είναι πολύ σημαντική, διότι μας επιτρέπει να τις λαμβάνουμε υπόψη για το επιτυχή σχεδιασμό των πρακτικών αντιμετώπισης των εκπαιδευτικών αναγκών αυτών των ατόμων, είτε σε επίπεδο πρώιμης παρέμβασης είτε σε επίπεδο συστηματικής σχολικής και μετασχολικής εκπαίδευσης

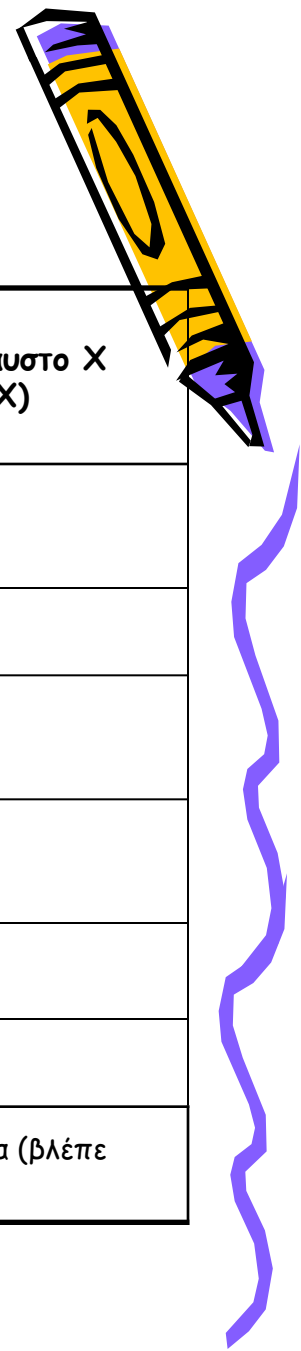

Γλωσσική ανάπτυξη: ιδιαιτερότητες...

- Η παρουσία του συγκεκριμένου χρωμοσώματος οδηγεί σε έναν σωματικό & βιολογικό φαινότυπο καθώς και σε ένα ιδιαίτερο προφίλ γλωσσικών δεξιοτήτων (Chapman, Hesketh, Kistler, 2002), το οποίο ως ένα βαθμό συνδέεται με τις χαμηλές γνωστικές ικανότητες.
- Σημειώνονται έντονες ενδοατομικές διαφορές, όσον αφορά το ρυθμό της γλωσσικής ανάπτυξης καθώς και το επίπεδο των γλωσσικών δεξιοτήτων αυτών των παιδιών (Chapman, 1995, 1999, McDonald, 1997, Roizen, 2001).
- Γενικά, τείνει να δημιουργηθεί η υπόθεση ότι η γλωσσική όπως και η γνωστική ανάπτυξη στα παιδιά - άτομα με σύνδρομο Down κυμαίνεται σε μία κατανομή, όπως η καμπύλη του Gauss, ότι δηλαδή οι γνωστικές & οι γλωσσικές δεξιότητες αυτών των ατόμων έχουν μία συγκέντρωση στο μέσο τμήμα της κατανομής, αλλά υπάρχουν και άτομα που βρίσκονται στα άκρα της κατανομής, δηλ. με πολύ χαμηλές ή πολύ υψηλές ικανότητες (Rendal, 1999).

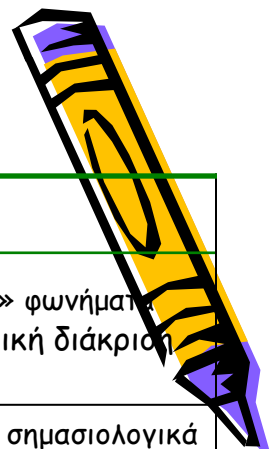
Η γλωσσική ανάπτυξη παιδιών με σύνδρομο Down συγκρινόμενα με άλλα σύνδρομα

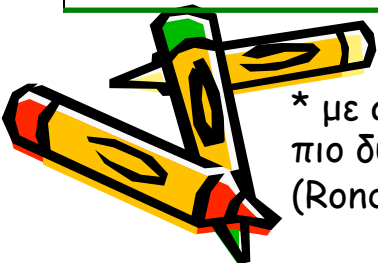
Τομέας γλωσσικής ανάπτυξης	Σύνδρομο Down	Σύνδρομο Williams	Σύνδρομο εύθραστο X (Fragile - X)
Φωνητική - Φωνολογική ανάπτυξη	--	+	--
Λεξιλογική ανάπτυξη	-	+	
Θεματική -σημασιολογική ανάπτυξη	+	+	?
Μορφολογική - συντακτική ανάπτυξη	--	+ (κατανόηση: ?)	-
Πραγματολογική ανάπτυξη	+	--	-
Ικανότητες διαλόγου	-	-	-
<p><i>Επεξήγηση Πίνακα: + (+): σχετική δυνατότητα, - (-): σχετική αδυναμία, ?: μη επαρκή δεδομένα (βλέπε Bondal and Edwards (1997))</i></p>			

Συνοψίζοντας ...

Γλωσσικός Τομέας	Εντοπιζόμενα προβλήματα
1. Άρθρωση & ακουστική διάκριση	* Άρθρωτικές & συν-άρθρωτικές δυσκολίες, ιδιαίτερα με τα πιο «λεπτά» φωνήματα - Αργή και μερικές φορές μη - ολοκληρωμένη ωρίμανση στη φωνημική διάκριση
2. Λεξιλογικό & σημασιολογικό	- Μειωμένο λεξιλόγιο τόσο σε αριθμό λέξεων καθώς και σε σημασιολογικά χαρακτηριστικά μεταξύ λέξεων * Φτωχή οργάνωση του νοητικού λεξικού (mental lexicon) τόσο σε σημασιολογικό όσο και σε προ-πραγματολογικό επίπεδο
3. Μορφο-συντακτικό	- Το μήκος των χρησιμοποιούμενων προτάσεων είναι μειωμένο καθώς και το επίπεδο πολυπλοκότητά τους * Προβλήματα με τη χρήση μορφολογικών κανόνων (ιδιαίτερα στη χρησιμοποίηση καταλήξεων, συμφωνία αριθμού, προσώπου, πτώσεων κ.ο.κ) - Προβλήματα με την παραγωγή και κατανόηση των καθ' υπόταξη και σύνθετων προτάσεων
4. Πραγματολογικό	- Αργή ανάπτυξη των υψηλών πραγματολογικών δεξιοτήτων (π.χ. συνεισφορά θεμάτων στη συζήτηση, καταγραφή της λεκτικής αλληλεπίδρασης με άλλους, κ.ο.κ)
5. Οργάνωση Διαλόγου	* Μη επαρκώς αναπτυγμένες μακρο-δομές διαλόγου

* με αστερίσκο σημειώνονται τα πιο συχνά εμφανιζόμενα προβλήματα καθώς και αυτά που είναι πιο δύσκολα στην αντιμετώπισή τους.
(Rondal, 1999)

Μία ερμηνευτική προσέγγιση

- Μία σχετικά πρόσφατη ερμηνευτική προσέγγιση της διαφοροποίησης του προφίλ των γλωσσικών δεξιοτήτων στα παιδιά - άτομα με σύνδρομο Down, καθώς και των παρατηρούμενων ενδο-ατομικών διαφορών, αφορά τις διαφοροποιημένες εγκεφαλικές δομές αυτών των παιδιών.
 - Τα αποτελέσματα από νευρο-παθολογικές μελέτες του εγκεφάλου παιδιών - ατόμων με σύνδρομο Down εμφανίζουν την ύπαρξη έντονων ανωμαλιών, όπως
 - μη - ολοκληρωμένης ωρίμανσης των νευρώνων & συνάψεων στην γέννηση,
 - μειωμένο εγκεφαλικό βάρος,
 - μειωμένη πυκνότητα νευρώνων & συνάψεων,
 - υποπλασία των μετωπιαίων λοβών,
 - εμφάνιση στενότερης άνω μετωπιαίας έλικας,
 - καθυστέρηση στη μυελίνωση των νευρολογικών ιστών επηρεάζοντας έτσι την αλληλεπίδραση μεταξύ των μετωπιαίων και κροταφικών λοβών.
 - ανωμαλίες στο σχηματισμό του υποθάλαμου και του ιππόκαμπου,
 - μειωμένο μέγεθος μέσου εγκεφάλου (brain stem) και παρεγκεφαλίδας (Nadel, 1996, Wisniewsky et al. 1996).
 - η εγκεφαλική δομή που επηρεάζεται άμεσα είναι η κάτω μετωπιαία έλικα, συμπεριλαμβανομένης και της περιοχής Broca (Horowitz et al., 1990)
- Είναι λογικό να υποθέσουμε ότι με η ύπαρξη όλων αυτών των προβλημάτων που προαναφέρθηκαν «υπονομεύει» την ανάπτυξη αλλά και την αποτελεσματική λειτουργία των γλωσσικών δομών των παιδιών με σύνδρομο Down. (Rondal, 1999).

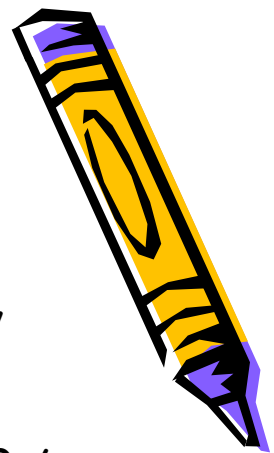

Συμπεραίνουμε...

- Βάση των όσων έχουν αναφερθεί για την γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών με σύνδρομο Down θα πρέπει να τα δούμε από την πλευρά της εκπαίδευσης και τι σημαίνουν όλα αυτά τα χαρακτηριστικά.
- Το ότι έχουν εντοπιστεί συγκεκριμένα προβλήματα έχει βοηθήσει στο να αναπτυχθεί η κατάλληλη τεχνογνωσία, ώστε να αντιμετωπιστούν αυτά τα προβλήματα μειώνοντας τις πιο συνήθεις καθυστερήσεις στη γλωσσική ανάπτυξη των ατόμων με σύνδρομο Down. Η γλωσσική ανάπτυξη είναι μία αθροιστική διαδικασία. Αυτό σημαίνει ότι σημαντικά οφέλη νωρίς στην ανάπτυξη θα επιφέρουν θετικές συνέπειες στην ακόλουθη αναπτυξιακή πορεία, και πιθανό να επιτρέψουν στο παιδί να προχωρήσει παραπέρα στη συνολική ανάπτυξη του. (Rynders, 1999).
- Τέλος, από τα ερευνητικά ευρήματα (Rondal, 1999, Buckley, 1999) τονίζεται ότι η επαρκής και κατάλληλη εκπαίδευση των παιδιών με σύνδρομο Down βελτιώνει τις γλωσσικές τους επιδώσεις.
- Γενικά η θέση η οποία πλέον τείνει να υποστηρίζεται είναι ότι: οι γλωσσικές δεξιότητες (κατανόηση & ομιλία) παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των γνωστικών δεξιοτήτων, **και άρα** πρέπει να καταβάλλονται σημαντικές προσπάθειες για την ανάπτυξη αυτών των δεξιοτήτων στα παιδιά με σύνδρομο Down, (Buckley, 1999) ιδιαίτερα εφόσον γνωρίζουμε ότι στην συγκεκριμένη ομάδα η γλωσσική ανάπτυξη είναι ιδιαίτερα επιβαρυμένη.

Γνωστική ανάπτυξη: ιδιαιτερότητες...

- Από την έρευνα προκύπτει ότι η βραχύχρονη ακουστική μνήμη των παιδιών με σύνδρομο Down είναι μικρότερη από ότι σε αντίστοιχες νοητικές ηλικίες παιδιών τυπικής ανάπτυξης.
- Τονίζεται το ότι η βραχύχρονη ακουστική μνήμη αργεί να αναπτυχθεί (Pirper, 1987) και ίσως αυτό είναι ένα από τα προβλήματα που δυσχεραίνει την ανάπτυξη της γλωσσικής έκφρασης.
- Επίσης από διάφορες έρευνες (Burr, & Rohr 1978, McDade & Adler 1980, Pirper 1987) προκύπτει ότι η οπτική μνήμη υπερτερεί της ακουστική, και γενικότερα το «οπτικό» κανάλι πρόσληψης πληροφοριών είναι πιο «καλά διατηρημένο» όσον αφορά την επεξεργασία των πληροφοριών.
- Επίσης, από έρευνες έχει παρατηρηθεί ότι τα παιδιά με σύνδρομο Down μιλάν καθαρότερα όταν επαναλαμβάνουν μιμούμενα μία λέξη ή πρόταση παρά στον αυθόρμητο λόγο, δείχνοντας μας έτσι ότι ένα μέρος του προβλήματος είναι η «εδραίωση» σωστών «μηνυμάτων» στον εγκέφαλο που ελέγχει την παραγωγή της κάθε λέξης (Buckley, et al 1993).
- Δυσκολίες στην γενίκευση και μεταφορά της γνώσης (Buckley, et al 2005).

Ιδιαιτερότητες

του μαθησιακού προφίλ...

- Δυσκολίες στην ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων (αδρή & λεπτή κινητικότητα)
- Προβλήματα στις αισθητηριακές οδούς (όραση & ακοή)
- Ελλιπής λειτουργία της βραχύχρονης μνήμης (ιδιαίτερα της ακουστικής μνήμης)
- Τα παιδιά με σύνδρομο Down παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία στην επεξεργασία ακουστικών πληροφοριών
- Μικρότερη διάρκεια συγκέντρωσης
- Δυσκολίες στην εδραίωση & διατήρηση γνωστικών σχημάτων
- Δυσκολίες στη γενίκευση και μεταφορά της γνώσης
- Δυσκολία στην εκμάθηση ακολουθίας - αλληλουχίας (πράξεων, διεργασιών, κ.ο.κ.)
- Εμφάνιση στρατηγικών αποφυγής

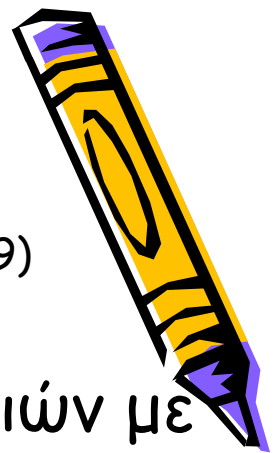

Όμως...

- Από τα ερευνητικά ευρήματα (Rondal, 1999, Buckley, 1999) τονίζεται ότι:

η επαρκής και κατάλληλη εκπαίδευση των παιδιών με σύνδρομο Down βελτιώνει τις γλωσσικές τους επιδώσεις.

Επίσης σημειώνεται από αρκετούς ερευνητές ότι (Rynders, 1999) τα άτομα αυτά πλέον φτάνουν σε τέτοιο επίπεδο ακαδημαϊκών δεξιοτήτων αλλά και κοινωνικών - προσωπικών δεξιοτήτων ικανοτήτων, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται στις λειτουργικές απαιτήσεις της καθημερινότητας στην κοινότητα. Μάλιστα κάποια άτομα με σύνδρομο Down καταφέρνουν ακόμη περισσότερα (Buckley & Nye, 2004).

Πως μπορούμε να βοηθήσουμε: γενική αρχή

- Κάθε άτομο με σύνδρομο Down είναι μοναδικό
Είναι πολύ ευρεία η κλίμακα διαφοροποίησης των ατόμων με σύνδρομο Down όσον αφορά τις ικανότητες, τις δυσκολίες, τα χαρακτηριστικά, τα ενδιαφέροντα, καθώς και τα επιτεύγματά τους.
Αυτό άλλωστε ισχύει και για τα φυσιολογικά άτομα.
Το σύνδρομο Down σχετίζεται με όλες αυτές τις διαφοροποιήσεις, αλλά δεν είναι το μόνο γεγονός που θα καθορίσει την ανάπτυξη αυτών των ατόμων.

Πως μπορούμε να βοηθήσουμε, ...για τις δυσκολίες στις αισθητηριακές οδούς!

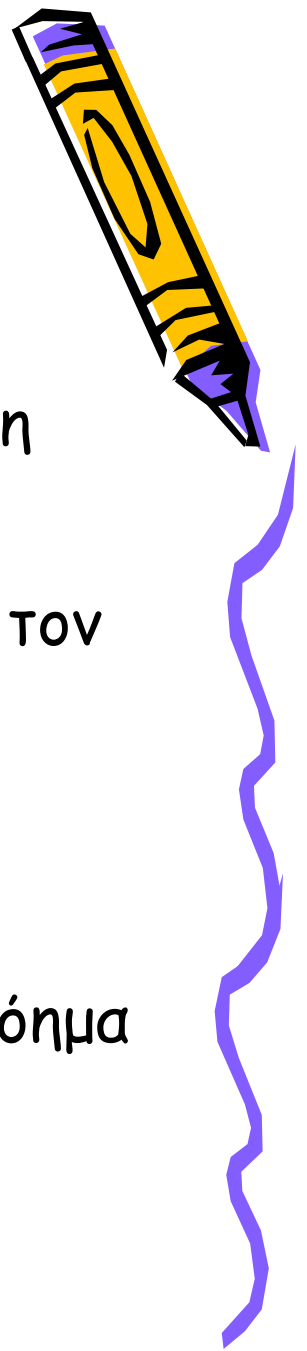
Βοηθητικές Στρατηγικές

- Ο μαθητής με Σ.Δ. να βρίσκεται στον μπροστινό τμήμα της τάξης
- Χρησιμοποίηση μεγαλύτερης γραμματοσειράς
- Απλή και ξεκάθαρη παρουσίαση
- Μιλάμε απευθείας στο μαθητή με Σ.Δ. ειδικά όταν δίνουμε οδηγίες
- Ενισχύουμε την ομιλία με την έκφραση του προσώπου, με νοήματα ή χειρονομίες
- Ενισχύουμε την προφορική λόγο με οπτικό υλικό (εικόνες, συμπαγή υλικά κ.α.)
- Όταν άλλοι μαθητές απαντούν, επαναλαμβάνουμε τις απαντήσεις τους δυνατά
- Γράφουμε το νέο λεξιλόγιο στον πίνακα (για παιδιά δημοτικού)
- Επαναλαμβάνουμε λέξεις, ή φράσεις που τυχόν δεν ακούστηκαν καλά

Πως μπορούμε να βοηθήσουμε,
...για τις δυσκολίες στις κινητικές δεξιότητες!

- Παρέχοντας επιπρόσθετη εξάσκηση, καθοδήγηση και ενθάρρυνση. Όλες οι κινητικές δεξιότητες βελτιώνονται με την εξάσκηση
- Παρέχουμε δραστηριότητες που να δυναμώνουν τον καρπό και τα δάχτυλα π.χ. πέρασμα σε κορδόνι, χρησιμοποίηση στένσιλ, ζωγραφική, ταξινόμηση, κόψιμο, στύψιμο, κτίσιμο με τουβλάκια, κ.α.
- Χρησιμοποιούμε μία ευρεία κλίμακα πολύ-αισθητηριακών δραστηριοτήτων & υλικών
- Φροντίζουμε ώστε οι δραστηριότητες να έχουν νόημα και να είναι όσο το δυνατόν διασκεδαστικές.

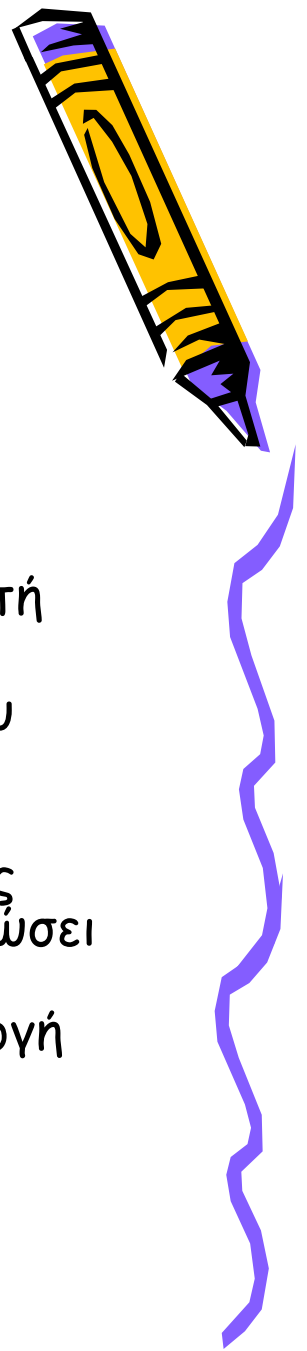

Πως μπορούμε να βοηθήσουμε, ... για τις δυσκολίες στη βραχύχρονη ακουστική μνήμη & την επεξεργασία ακουστικών πληροφοριών

- Δίνουμε χρόνο για επεξεργασία της προφορικής εντολής, ερώτησης κ.ο.κ. και απάντηση
- Ακούμε προσεκτικά
- Εξασφαλίζουμε την άμεση οπτική επαφή, πρόσωπο με πρόσωπο
- Χρησιμοποιούμε απλή οικεία γλώσσα
- Ελέγχουμε την κατανόηση - ζητάμε από το παιδί να επαναλάβει τις οδηγίες
- Αποφεύγουμε διφορούμενο λεξιλόγιο
- Ενισχύουμε την προφορική οδηγία με έντυπο, εικόνες κ.α.
- Δίνουμε έμφαση σε λέξεις κλειδιά, ενισχύοντας οπτικά
- Διδάσκουμε ανάγνωση και χρησιμοποιούμε τον τυπωμένο λόγο για να βοηθήσουμε την ομιλία
- Διδάσκουμε γραμματική με έντυπο-καρτέλες, παιχνίδια, εικόνες με προθέσεις
- Αποφεύγουμε τις κλειστές ερωτήσεις και ενθαρρύνουμε το παιδί να μιλάει προφέροντας περισσότερες από μία λέξεις
- Ενθαρρύνουμε το μαθητή να μιλάει δυνατά στην τάξη χρησιμοποιώντας οπτική καθοδήγηση
- Χρησιμοποιούμε τη δραματοποίηση και τα παιχνίδια ρόλων
- Η χρήση ημερολογίου «σπίτι - σχολείο»
- Ενθαρρύνουμε το παιδί να ηγηθεί
- Παρέχουμε πολλές δραστηριότητες - παιχνίδια ακρόασης με διάφορα υλικά για να ενισχύσουμε την προφορική εργασία και να ενδυναμώσουμε τις ακουστικές δεξιότητες
- Χρησιμοποιούμε διάφορα ποημάτια, ρυθμικά τα οποία μπορούμε να τα εντάξουμε σε διάφορες ρουτίνες

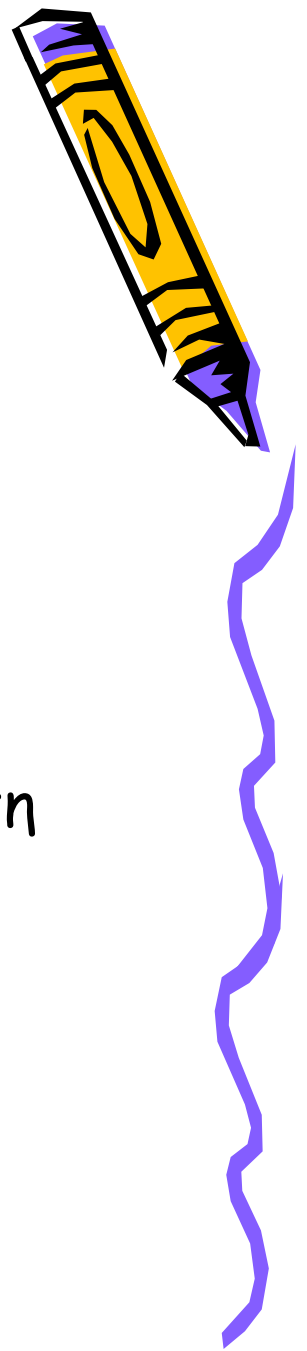
Πως μπορούμε να βοηθήσουμε ...για τις δυσκολίες στη συγκέντρωση

- δημιουργούμε μία κλίμακα σύντομων, επικεντρωμένων και σαφώς καθορισμένων εργασιών μέσα στο μάθημα
- Να ποικίλει ο τύπος υποστήριξης
- Χρησιμοποιούμε τους συμμαθητές για να κρατάνε το μαθητή στην εργασία
- Η εργασία σε Η/Υ μπορεί να επιμηκύνει το ενδιαφέρον του παιδιού
- Δημιουργήστε ένα κουτί δραστηριοτήτων (π.χ. μπορεί να περιέχει βιβλία, καρτέλες, παιχνίδια λεπτής κινητικότητας κ.α.) αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο όταν το παιδί έχει τελειώσει μία δραστηριότητα ενώ οι συμμαθητές του συνεχίζουν να δουλεύουν. Κατά αυτόν τον τρόπο ενθαρρύνουμε την επιλογή μέσα από μία δομημένη κατάσταση

Πως μπορούμε να βοηθήσουμε: ...για τις δυσκολίες στη γενίκευση

- μη θεωρήσετε δεδομένο ότι ο μαθητής θα μεταβιβάσει την γνώση αυτόματα
- Διδάξετε τις νέες δεξιότητες χρησιμοποιώντας ποικιλία μεθόδων και υλικών και σε διαφορετικά περιβάλλοντα
- Ενισχύσετε τη μάθηση αφηρημένων εννοιών με τη χρήση οπτικών και συμπαγών υλικών
- Προσφέρετε επιπλέον εξηγήσεις και επιδείξεις
- Ενθαρρύνετε την επίλυση προβλημάτων

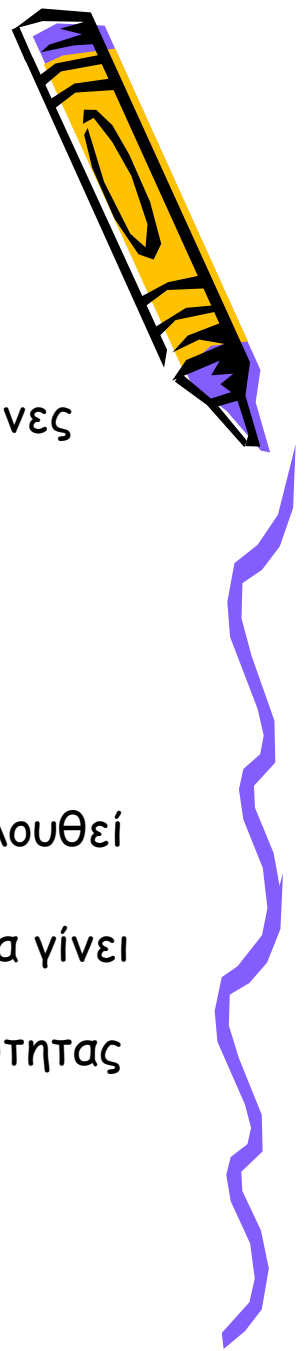
Πως μπορούμε να βοηθήσουμε,
... για τις δυσκολίες στην εδραίωση &
διατήρηση της γνώσης

- Παρέχουμε περισσότερο χρόνο και ευκαιρίες για επιπρόσθετη επανάληψη και ενίσχυση
- Παρουσιάζουμε τις νέες δεξιότητες & έννοιες με ποικιλία τρόπων, μέσων & υλικών
- Προχωράμε στις επόμενες δεξιότητες εφόσον ελέγχουμε ότι οι πρότερες δεξιότητες που διδάχθηκαν υπάρχουν

Πως μπορούμε να βοηθήσουμε ... για τις δυσκολίες στην εκμάθηση αλληλουχίας - ακολουθίας

- Διδάσκουμε αναλυτικά το πρόγραμμα, τις ρουτίνες και τους κανόνες του σχολείου
- Προβάλλουμε οπτικά το πρόγραμμα : με χρήση γραπτού λόγου, φωτογραφιών, σχέδια κ.ο.κ
- η κατά τη διάρκεια της ημέρας πρόοδος μπορεί να καταγράφεται
- Όταν δεν υπάρχει οπτικοποιημένο το πρόγραμμα, μπορούμε να δίνουμε φωτογραφίες ή κάρτες που να δείχνουν τη ροή του προγράμματος
- Βεβαιωνόμαστε ότι το παιδί γνωρίζει τη δραστηριότητα που ακολουθεί
- Κρατάμε το πρόγραμμα / ρουτίνα όσο είναι δυνατό
- Προετοιμάζουμε το παιδί εκ των προτέρων αν γνωρίζουμε ότι θα γίνει κάποια αλλαγή
- Εμπλέκουμε το παιδί στην προετοιμασία της επόμενης δραστηριότητας δίνοντας του μία συγκεκριμένη εργασία

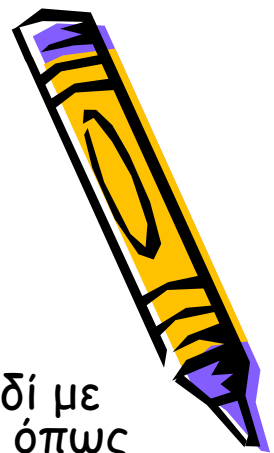
πως μπορούμε να βοηθήσουμε, ...για την κοινωνική ένταξη

- Να γνωρίζουν τα παιδιά τις κύριες ρουτίνες της ημέρας
- Να μάθουν να συμμετέχουν και να ανταποκρίνονται κατάλληλα
- Να ανταποκρίνονται σε προφορικές οδηγίες και παρακλήσεις
- Να μάθουν να παίρνουν σειρά και να την τηρούν, να μοιράζονται: να παίρνουν και να δίνουν
- Να μάθουν να κάθονται και να παρακολουθούν
- Να μάθουν κατάλληλους τρόπους συμπεριφοράς
- Να μάθουν τους κανόνες της τάξης και του σχολείου, τυπικούς και άτυπους
- Να εργάζονται ανεξάρτητα
- Να εργάζονται συνεργατικά
- Να αναπτύξουν φιλίες
- Να αναπτύξουν αυτό-εξυπηρέτηση και πρακτικές δεξιότητες
- Να νοιάζονται για τους άλλους

Πως μπορούμε να βοηθήσουμε, ...για τις δυσκολίες στη συμπεριφορά

- Βεβαιωνόμαστε ότι οι κανόνες είναι ξεκάθαροι
- Βεβαιωνόμαστε ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι γνωρίζουν ότι ένα παιδί με σύνδρομο Down πρέπει να πειθαρχείτε με τις ίδιες προσδοκίες όπως για κάθε παιδί
- Χρησιμοποιούμε σύντομες, ξεκάθαρες οδηγίες και ξεκάθαρη γλώσσα του σώματος για ενίσχυση αυτού που λέγεται
- Πρέπει να διακρίνουμε το «δεν μπορούν» από το «δε θέλουν»
- Ερευνούμε κάθε ακατάλληλη συμπεριφορά, ρωτώντας τον εαυτό μας γιατί το παιδί ενεργεί έτσι
- Ο μαθητής μας καταλαβαίνει τι αναμένουμε από αυτόν;
- Ενθαρρύνουμε τη θετική συμπεριφορά με την εμφάνιση εικόνων καλής συμπεριφοράς
- Ενισχύουμε την επιθυμητή συμπεριφορά άμεσα με οπτικές, προφορικές ή χειροπιαστές αμοιβές
- Αγνοούμε την αρνητική συμπεριφορά που επιδιώκει την προσοχή, εντός λογικών ορίων

Αναπτύσσουμε μία γκάμα στρατηγικών που να έχουν να κάνουν με τη διαχείριση των στρατηγικών αποφυγής.

Πως μπορούμε να βοηθήσουμε, ...για την Ανάγνωση

- Ένας παράγοντας κλειδί για τη διδασκαλία της ανάγνωσης είναι η χρήση μιας ολικής προσέγγισης καθώς πολλά παιδιά μπορούν να δομήσουν ένα οπτικό λεξιλόγιο από οικείες λέξεις.
- Η χρήση φωνημάτων για την αποκωδικοποίηση της λέξης μπορεί να είναι πιο δύσκολη για τα μικρά παιδιά με σύνδρομο Down. Ωστόσο μία βάση φωνημάτων μπορεί να αποκτηθεί από τα περισσότερα παιδιά με σύνδρομο Down, και θα πρέπει να την ξεκινήσουμε όσο δομείται το οπτικό λεξιλόγιο.
- Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στη διαφοροποίηση για την ανάγνωση κατά την ώρα του μαθήματος της γλώσσας

Πως μπορούμε να βοηθήσουμε,για την Γραφή

- Χρησιμοποίηση πρόσθετων υλικών που βοηθούν τη γραφή ως φυσική διαδικασία (λαβές, μεγαλύτερες γραμμές, τεταραχάρκα, κουτάκια στη σελίδα, πινακάκια, ή βοηθήματα Η/Υ)
- Παρέχουμε οπτική υποστήριξη: καρτελάκια, εικόνες, αλληλουχίες, κ.α.
- Παρέχουμε εναλλακτικές μορφές καταγραφής: α) γραφή, β) υπογράμμιση ή κυκλώνουν τη σωστή απάντηση γ) κλειστή διαδικασία δ) αλληλουχία με εικόνες στ) χρήση προγράμματος Η/Υ με ειδικό πρόγραμμα γραφής ολόκληρων λέξεων
- Σιγουρευόμαστε ότι ζητάμε από τους μαθητές μας να γράψουν για θέματα που στηρίζονται στην εμπειρία τους
- Αν αντιγράφουν από πίνακα, επιλέξτε ποιο κομμάτι θα αντιγράψουν
- Χρησιμοποιούμε κλειστή μέθοδο σε φύλλο εργασίας που έχουμε προετοιμάσει για το μαθητή μας
- Ενθαρρύνουμε τη χρήση της γραφής για μεγαλύτερη ευχέρεια

Πως μπορούμε να βοηθήσουμε,για την ορθογραφία

- Διδάσκουμε λέξεις που είναι μέσα στο πλαίσιο κατανόησης του παιδιού
- Διδάσκουμε λέξεις που να προωθούν την εξέλιξη της ομιλίας και του λόγου
- Διδάσκουμε ορθογραφία οπτικά
- Χρησιμοποιούμε μεθόδους πολύ-αισθητηριακές (π.χ. βλέπω-καλύπτω-γράφω-ελέγχω, καρτέλες, ιχνηλασία με το δάχτυλο σε περιγράμματα)
- Ενισχύουμε το νόημα αφηρημένων λέξεων με εικόνα ή σύμβολο
- Κωδικοποιούμε με το ίδιο χρώμα παρόμοιες ομάδες λέξεων/ καταλήξεις.
- Διδάσκουμε τους ήχους των γραμμάτων και βαθμιαία των συμπλεγμάτων
- Εξερευνούμε δραστηριότητες ορθογραφίας στον Η/Υ
- Διδάσκουμε απλές οικογένειες λέξεων

Πως μπορούμε να βοηθήσουμε, ...για την ανάπτυξη μαθηματικών δεξιοτήτων

- Μία αξιοσημείωτη παρατήρηση είναι ότι τα παιδιά με Σ.Δ. επιτυγχάνουν σημαντικά επίπεδα επίδοσης σε αρκετούς τομείς λειτουργικότητας που συμπεριλαμβάνουν και συνθήκες που απαιτούν περίπλοκες ικανότητες επίλυσης προβλημάτων τόσο σε κοινωνικό (π.χ. σε επίπεδο καθημερινότητας) όσο και σε γνωστικό επίπεδο.
- Επίσης κατακτούν την γραφή και την ανάγνωση και ανταποκρίνονται επιτυχώς στις τάξεις ένταξης, (Buckley et al., 1994). Παρόλα αυτά όμως οι μαθηματικές τους δεξιότητες είναι χαμηλότερες συγκρινόμενες με τις δεξιότητες τους σε άλλους τομείς καθώς και συγκρινόμενες με άλλες ακαδημαϊκές τους επιδόσεις (Klein & Arieli, 1997).
- Μία άλλη ομάδα ερευνητών οι Lister, Leach & Riley (1989) σε μία διερεύνηση της ανάπτυξης της μαθηματικής σκέψης σε παιδιά με σύνδρομο Down κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα συγκεκριμένα παιδιά ακολουθούν μία παρόμοια αναπτυξιακή πορεία που οδηγεί στο σχηματισμό της έννοιας των αριθμών, όπως και τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης.

Ένα σχολείο για όλους ... και για παιδιά με σύνδρομο Down

Γιατί ένα σχολείο για όλους;

Το πνεύμα της διακήρυξης της Σαλαμάνκα (1994)

Αυτό που απαιτείται είναι η δέσμευση και η πολιτική θέληση ώστε να γίνουν αλλαγές στις στάσεις και τις απόψεις καθώς και στις στρατηγικές ανάπτυξης.

Με την υλοποίηση «της εκπαίδευσης για όλους», θα καταστεί δυνατό σε όλα τα άτομα να αναπτύξουν το δυναμικό τους, να συνεισφέρουν στην κοινωνία και πάνω από όλα να εμπλουτισθούν από τη διαφορετικότητά τους και όχι να μειωθούν.

Ο κόσμος μας αποτελείται από διαφορές όλων των ειδών, δεν είναι η αναπηρία αλλά η κοινωνία που χρειάζεται ειδική εκπαίδευση ώστε να μετουσιωθεί σε μία κοινωνία για όλους.

Federico Mayor

Γενικός Γραμματέας της UNESCO

Ευχαριστούμε

Ευχαριστούμε

σας ευχαριστούμαι

Ευχαριστούμε

